

[Dit document hoort bij de publicatie De familie Focker. Zie voor de verzamelde gegevens over mijn voorouders <https://familiesporen.wordpress.com/>.]

	Man	Vrouw
Naam:	<u>Claes Pouwels (Focker)</u>	<u>Marij Gerrits</u> (ook: Jacops?)
Geboren:	ca 1510	ca 1510
Overleden:	na 1590, voor 1595	na 1595, na 1601?
Geloof:		
Adressen:	Heerenstraat (bij de Commanderie, nu Herensteeg) in Leiden	Leiden
Beroepen:	Biertapper (1584, 1585)	Huisvrouw
Vader:	Pouwel (Focker)	Gerrit ...
Moeder:		
Huwelijk:	ca 1535	

Kinderen

1. Joris geb. ca 1540, overl. in 1583
2. Dirck? geb. ca, overl. na 1583 voor 1595
3. Burchgen geb. ca, overl na 1595, voor 1602

Huwelijken van de kinderen

Joris Claes Focker met Marijtje Gerrits ca 1564

Dirck Claes getrouwd? [woont in Delft in 1584]

Burchgen Claes met een zekere Hobben?

Burchgen Claes met Gerijt Heijnricx zn van Zwoll w.s. 2^e huwelijk van Burchgen Claes

Bijzonderheden

De vader van Joris Claes Focker is Claes Pouwels, biertapper in Leiden, gehuwd met Marij Gerritsdr. Een vermoedelijke broer van Joris Claes Focker is Dirck Claes, die in 1584 in Delft woont. Zijn vader en Dirck zijn beiden voor 1595 overleden. Zus Burchen Claes (mogelijk ook aangeduid als Mariggen Haas) is getrouwd met Gerijt Heijnricx van Zwoll. Haar dochter Marijtje Hobben is getrouwd met Carel Lieftrinck.

Na het overlijden van zoon Joris in 1583 nemen opa Claes Pouwelsz. en oom Dirck Claes de voogdij over de kinderen op zich. Claes Pouwelszn. [Focker] is dan biertapper van beroep en woont in de Heerenstraat nabij het Hof van de Commanderie in Leiden (nu Herensteeg). In 1596 zijn de voogden overleden en nemen twee anderen mannen de voogdij voorlopig aan.

De provisionele voogden zetten weinig vaart achter hun verplichtingen. In 1596 verzoeken de mede-erfgenamen van Claes Pouwelszn. namelijk de schepenen om een stadsbode naar hen te sturen met de vermaning nu eens gauw bepaalde bewijsstukken te leveren, zodat ze eindelijk de boedelscheiding af kunnen handelen. Wellicht vrezen zij terecht dat bepaalde goederen verdwijnen. Pas in 1602, wanneer ook Marijtje Gerrits., de weduwe van Claes Pouwelszn. is overleden, vindt de definitieve verdeling plaats.

Akten en diverse bronnen

Vanwege het oude schrift en de vaak slecht leesbare handgeschreven teksten zijn de onderstaande transcripties enigszins gebrekkig. Het onderzoek naar dit gezin is onvoltooid.

Bevolking 1581 fol. 77 Claes Pouwels acchijffenaer, van toepassing?

Comparitieboek 2, 323.

Woonsda den xix e Octob @o 1583.

Maria Geritsdr. wedue van Joris Claes Focker moeder van Anthonis oudt omtrent xvij, Gerit xv, Margriete ix, Katerijn vj ende Maria iij Jaren, gewonnen bij hare voorfz. zalige man, noimt tot voochden over hare kinderen / spe es haer gelaft staet ofte inventaris van de boedel te maecken en ter camere te leveren, daertoe verzochte zij den tijt van 6 weken. Dewelc haer is gegont. Ende nonnerde tot voochden Claes Pouwelsz. de grootvader @ Dirc Claesz. de oome woon tot Delff. Op ten 27 Ja 84. hebben de genome den eedt gedaen ...

[Linkermarge verwijzing naar Grote Bewijzen folio 128 en samenvatting van de daarin gestelde belangrijkste bepalingen.]

Waarboeken 1582 – 1583 jCxlvi fso, Claes Pouwels en Joris Claes Focker (145v).

Voor schepenen verschijnt: “Claes Pouwels zn biertapper. Ende bekende vercocht te hebben zulcx hij vercoopt mitfdefen Pietertgen Jans dr huijv vre van Reijer Jans zn van Naerden een thuijn met een huijken leggen en staen binnen der voorf stede inde Zeegherstege beleggen hebben aen d’een zijde dzelve steege daer onder gaende en aen d’ander zijde de huijvinge daer eertijts die Cellebroeders plaegen te woonen, streckende van Frans Fransf fijders erve tot inde Achtergraft. Ende dit met het laften als bij de zelve jegens den curateur van Maritgen Franff dr. de vrij gecocht heeft volgende den bezegelden decreet brieff daer defen onfe jegenwoordigen op deursteecken en getraffeert es die hij mette ontfangen quijtten ten behouwe van de voorf Pietertgen in plaetze van de oude waringe tranfporteerde met alle briefs rec hem comparant aende zelve competeren omme bij haer daer mede gecomen ende belooven te werden in allen fchijn oft hij comparant voorn. zelve waer. Belovende hij comparant vorder mitfaders Jooris Claeszn Focker die als waerborge compareerde d’ voif thuijn en huijken in manieren voorfeijt alleenl. te vrijen en waeren van tijdt af dat hij eijgenaer van den es geweeft onder verbandt generael van alle haerluijder roerende ende onroerende jegenwordich ende toecomen goederen ...[Claes belooft zijn borg Joris schadeloos te houden, standaardvoorwaarden, verkoopsom: custingbrief 375 carolus guldens, te betalen met 100 gulden gereed en de rest in sommen van 50 gulden. Zie ook de akte daarna.] datum ...

Waarboeken 1584, folio Cij, Claes Pouwels (102), zie ook folio 132v.

Claes Pouwels zn biertapper verkoopt aan: “Noij Poteani fujder van Rijffel een huijv ende erve staende ende ghelegen inde Zegersteech. Belent aen d’een zijde Fran Janszn fujer ende aen d’ander fijde Pietertgen Jans dr huijvrouwe van Reijer van Naerden, strecken tot achter aen Frans Janszn tuijn ende dat mette belastinghe van zes stuijvers acht penn. jaerlicxe pacht.” Betaling in de vorm van een “schepenen fchultbrieve inhoudende de fomme van twee hondert gulden te betaelen achtien gulden gereet ende achtien gulden jaerlicx meije xvc vijff ende tachtich t eerfte verschijnende.” Akte “ix en meije ano xvc vier ende tachtig.”

Weeskamer voogdijboek A30, 1584.

1. Claes Pouwelsz. biertapper grootvader alhier tot Leijden ende Dirck *Thijes* oome woon tot Delft over Anthonis out omtrent 18, Gerit 15, Margrieta 9, Katrijn 6 ende Maria 4 Jaren naer gelaten weefk. van Joris Claesz. Focker z.g. gewonnen bij Maria Geritsdr. zijn over de zelve tot voochde geordineert, hebben den eedt gedaen ende hun elx voordeden anderen borge gefelt / Actum den 27 January @o 1584 / Bij ende voor Jan Jansz. van Baersdorp [etc.] weefmeefters der stadt Leijden.

Marge: Mits toverleijden van bejide de voochden hier beneffens genoemt zijn tot provisionele voochden tot de scheijdinge toe in *clans* genoemt Willem van Oijen @ Pieter Jans van Outshorn *bierdrager* over de drije onbejaerde dochters bij Joris Claes Focker hier beneffens gementioneert foe Thonisz. @ Gerijt bejide voljaert zijnde voor alsnog geen voochden wafen en mochten on-

vermits datter deelnamen & scheidjinge zal vallen in den boedel van fa Claes Poulf ... [actum] 22 january 1595.

Waarboeken 1584 – 1586, folio jCxj vso (111v), Claes Pouwels, vermoedelijk van toepassing. Voor schepenen te Leijden verschijnt: “Claes Pouwelszn biertapper. Dwelcke bekende vercoft te hebben zulcx hij vercoopt mitfdeefen Willem Hels innewoonde poorter defer stede een huijf ende erve staende ende gelegen binnen der zelve stede op ten houck vant gevangenhuijfgraft inde Houtstraet. Belent aen d’een fijde Annetgen Cornsdr ongehuwede pfoon ende aen d’ander zijde de gevangenhuijfgraft daer onder gaende. Strecken voor uijte Houtfraet tot achter aen Pieters Bagijn hoff ende dat mette belastinge van drije groet tfrs mitten houde. Belovende hij comparant mitfgaders Reijer Gerijtszn cleermaecker die als waerborge mede voor ons compareerde t’voor vercofte huijs ende erve van vordere lasten ... [vrij van lasten, Claes zal zijn borg schadeloos houden, verkoopsom:] “schepenen custingbrieff inhoudende de fome van twaelffhondert ende vijftentzeventich gulden te betaelen tweehondert guldens gereet ende voorts op custinge van hondert gulden jaerl. meije anno xv C Lxxxvj t’eerfte. Oirconde xxv^{en} aprilis ano xv C Lxxxv.”

Waarboeken 1596 – 1597, Maria Gerritsdr weduwe van Claes Pouwelszn, folio 72 vso. Wij Pieter Pieter Joris zn ende Franq van Thorenvliet Corneliszn schepenen in Leijden oordeelden dat voor ons gecomen en gecompareert zijn Marija Gerijts dr weduwe van Claes Pouwels zn in de fen geholpen bij Mees Jans zn als haer gecozen voocht voor vier zeste paerten, Gerijt Joriszn Focker voor hem zelve, Willem van Oijen ende Pieter Janszoon van Outfhoorn als provifioneele geordonneerde voochden over Margareta, out xxij, Catherijna, oud xx ende Marija, out xvij jaeren, naegelaeten weefkinderen van Jorijs Claes zoon Focker gewonnen bij Marija Gerijts dr tfamen voor vier vijffde delen van een zestepaert en Gerijt Heijnricx zn van Zwoll wener als man ende voocht van Burchgen Claes dochter voor een gerecht zefte paert, erffgenamen van voorf Claes Pouls zn heurlieder vader ende grootvader refpective. Ende verclaerden dat zij alcx voor gelijke gedeelten als voren op ten xxix decembries xv C ... int openbaer achtervolgende zeeckere befchreven voorwaerden aen de voor zoo veel de ommondigen kinderen gebiet omt voorgaende confent van die van den gerechte ende weefmeesteren defer stedet ten ouerstaen van Pieter Pieter Joriszn van Cortevelt ende Foj van Brouhoven schepenenmeesteren dier tijt, volgende acte jn date den vij en decembris anno voorf, ons schepenen voorf geexhibeert ende gethoont, vercoft hadden ende dat zij alnoch vercoften mitfdefen Anthonis Jorijszn Focker een nieuwt gebout huijf ende erve staende ende gelegen binnen dezer stede aende westzijde van de Heerenstraet. Daer van dezelve Anthonis Focker als mede erfgenaem van de voorf Claes Pouwelszn zijn grootvader t’vulserende vijfdendael van een zestepaert zelfs competeert. Belent ende belegen hebbend int geheel aen d’een zijde ten noorden Egbert Janszn timmerman ende aen d’ander zijde ten zuiden Jan Janszn lindewever, streckende voor uijt den voorf Heerenstraet tot achter aen den Hoff vande Commandurije. Ende hier toe al t gunt jn ende aen t voorf huijf ende erve aert ende nagelvest es. Mitfgaders de glaeframen daer inne bezonder. Mitte belastinge over t geheel van een rente van drie guldens achtien stuivers ende twaelf penningen tfjrs. Lofbaer teffens off aen twee termijnen jegens den peninck vierentwintich daer van toe ofte jaer tot laste van den copen al behoft heeft te lopen meije dage ano xv sesentnegentich voorleden, ende is dezelve rente aencomende Burgermeesteren dezer stede nu’t verlijt zo wanneert voorf huijf ende erve van eijgenaer tzij bij cope, vesterfte of anderffins comt t vervremden dat alfdan telcken daer van aen dezer stede verfouck ende verfouckinge moet werden gedaen, mit opleg van een halff jaer renten ende mit eenen van Burgermeesteren inder tijt een naer toup aengeboren. Vorder mit alfulcke fervituijten ende vrijheijden als de twee oude waerbrieven opte welke datze jegenwoordige es getranftipeert. Dat refpective jnnhouden en medebrenge dat zij den copen overgaven mit alle recht ende aenfeggen van dien. Ende zij comparanten jn qualite voorf geloueden daer benefens ende zulcx mit en onder de voorf laste ende voorwaerden tvoorf huijs ende erve te vrijen ende waren van allen vorder commer ende opstal daer mede tfelve zedert date van de leste der voorf twee overgegevene waerbrieven zoude mogen zijn befwaert. Hier onder verbindende de voorf voochden alle der voorf weefkinderen goederen ende de vordere comparanten alle heurlieder eijgen goederen, roeren, onroeren, jegenwoordige en toecomen, gerechticheijden ende jnnfchulden dezelve ende de vruchten en keure van dien t verbant ende bedwang van allen t f’heeren rechten ende rechteren onder werpen mitfdefen. Voorts zo bekenden zij comparanten hem ter faecke van voorf vercopinge alwel ende ten vollen vernoucht voldoen ende betaelt te zijn den leften peninck

mitten eerften. Ende dat mit een schultbrieff jnnhoudende en fomme van negenhondert achtien guldens te xl groten t stuck zes stuivers twaelff penningen en op zeeckere termijnen te betalen staende. Alles ter goeder trouwen ende zonder argelift. In oirconden dezen mit onzen zegelen bevesticht op ten xxij decembris @o xv C zessentnegentich. Onder de plijcke stont J van Hout ende was bezegelt met twee uijthangende groene waffen zegelen aen dubbelde franchijne staerten.

Notaris Van der Wuert, 1596, folio 18.

Op huijden den xxvj en Januarij anno xv C zes ende tnegentich compareerden voor mij notario pubijck ende voordeden ondergeschreven getuijgen Marie Gerijtsdr wede wijlen Claes Pouwelszn mit Mees Janszn haer gecoozen voocht in defen, Gerijt Henricxzn als man ende voocht van Mariggen Haes ende Anthonis Joriszn Focker, ende Gerijt Joriszn Focker gebroeders, vervangende de voors. Anthonis ende Gerijt haer zufters erfgen. van voors. Claes Pouwelszn haer zalige vader ende beftevader repective. De welcken mitfdezen geconstitueert ende machtich gemaect hebben, Pieter Janszn van Outshooren bode mitte roede der stad Leijden omme vuijt haer constituanten namen ende van haren t wegen te mogen jnnen ende ontfangen al fulcke penningen ende fchulden alfdien haer conftituanten fchuldich is en hem Pieter Janszn bij gefchrefte geleverd zullen werden. Van zijn ontfang quijtantie te mogen geven ende quijt fcheldinge te doen. Ende jndient van node zij ter zaecke van rechts te mogen spreekken ende plegen voor allen heeren ende rechteren op ende jegens eenen ijegelicken zoe jn eijffchen als verweeren ich um potestatie fusstituennd, fo lang ad lites van te forma, ende de conftituanten ende verfochten hier van te hebben acte. Aldus gedaen binnen der voors. stad Leijden ten huijfe van Marie Gerijtsdr. wede wijlen Joris Focker, ten dage ende jare alfoven. Ter prefentie van Arent dircxzn van Orntheuijfen ende Karel Lijfring poorteren der zelve stad Leijden als getuijgen hier toe verfocht. Getekend door o.a.: Carelliefrinck.

Comparitieboek 5a, 427.

Mits t overlijden van Claes Pouwels grootvader over Margareta oudt omtrent 21, Caterina 18 @ Maria xvj jaren, onmondigen weefk. van Jorijs Claes Focker za: gewonnen bij Maria Gerijtsdr. mitfgaders Dirck Claes tot Delff beide in haer leven voochden over de voors. weefkinderen @ dat Tonis @ Gerijt deffels Joris Fockers zonen beide voljaerden die nochtans geen voochden voor den tijt en mogen wefen *onermits* zij luijden voor alfnoch optie ... in de fcheijdinge der goederen bij Claes Pouls nagelaten, zijn bij provifie tot voochden geordt. over de voors. onm: weefk. W^m van Oy @ Pieter Jorisz. van Outsfor, den welcken compareren @de voochdie voors. aengenomen ... hebben beloofd den eedt hen overgel. naer te comen als naer behoren. [Circa januari 1596.]

Comparitieboek 5A, 463, 15-03-1596.

Vrijdage xve Marty anno 1596.

Caerl Liefrinck compareren & verfocht, dat weefmⁿ wilden ontbieden Willem van Oij @ Pieter Janf van Outforn, voogden provioneel van weefk: van Jorijs Claef Focker. Ende herluiden voorhouden de zaecken des boedels van Claes Pouls te vorderen, om alfoe eens tot der scheijdinge te mogen geraecken, ende sondelijc te letten op eenige goederen, die verbonden fijn @en Claes Pouls zn voorn. in gealineert en mogen werden, &foo zij felvde nogthans hereede gedaen foude fijn.

Comparitieboek 5a, 476.

iii maj 1596.

De mede erfgenamen van Claes Pouwelsf za: verfochten ernstelijc dat de bode mochte werden gelaft den voochden provioneel over Joris Fockerf joncftweefkinderen, mitsgaders Joris @ Gerijt Focker te dagvaerden om te doen behooric weefk. bewijf @ treligna, ten eijnde om alfoe te comen tot lijcidatie @ eijntelicke fcheijdinge om daeraen grotelic gelegen @ het lang genoeg es geleden @ verlopen, hierop hen ontboden @ compareren Pieter Jorisz. van Outsfor mede provionele voocht gaf ter antwoorde dat hij daechlijx de zaecke verdergen was @ noch doen wilde. Dat ooc fal om verder weurt alreede hadt geprepareert manier van scheijdinge. Zulx dat den bode es gelaft Joris @ Gerijt Focker met W van om te dachvaerden @ henluiden te feggen de zaecke ten eijnde te brengen.

Notaris Van der Wuert, 29-06-1602, folio 128.

Op huijden den xxix en junij anno xvj C ende twee compareerden voor mij notario publijck ende voor den ondergeschreven getuijgen Anthonis Joriszn Focker voor hem zelve ende als recht ende actie vercregen hebben van zijn broeder ende zusters als mede erfgenamen van Claes Pouwelszn haer zalige beftevader ter eenre ende Karel Lijfring schilder als man ende voocht van Marijtgen Hobben dr. als erfgen. van Burchgen Claesdr haer zalige moeder die mede erfgename was van de voorn. Claes Pouwels zn haer vader ter andere zijde. Ende bekenden mit malcander veraccordeert te zijn nopende de liquidatie ende scheijdinge van de gueden. Die zoe tuffchen haer comparanten alleen, als mede tuffchen haer comparanten ende de Meesteren van de huijffitten ende den heijligen geeft binnen der stede van Leijden als geinstitueerde erfgen. van Marije Jacops dr des voors. Claes Pouwelszn wedhe int gemeen gestaen hebben. Te weten dat de voors. Anthonis Focker aen hem gehouden zal de custingbrieve die hij t'anderen tijde ten behouwe van de voors. Wedhe ende erfgen. van Claes Pouwels vuyt zaecke der cope van de huijffinge ende erve, daer innen de voorn. Claes Pouwelszn overleden is staende binnen der voors. stede van Leijden inde Heerenstraet, verleden heeft. Daer jegens de voorn. Karel Lijfring weder hebben ende behouden zal eerft de penningen die zijn huijfvrouw moeder in haer leven ontfangen heeft vuyte custingbrieve spreekende op Joy Claeszn cleermaecker, ende noch de geene die hij Karel zelfs vuyt handen van de voors. meesteren bij liquidatie ende scheijdinge tusschen hen Karel in den name van zijn huijfvrouwe voor hem zelve ende als procuratie hebben van de voors. Anthonis Focker ter eenre, ende de voors. Mren ter andere, onlancx gedaen, ontfangen heeft. Sal noch de voors. Lijfring hebben de lofrente brieve verleden bij Pieter Kerstants van Benthuijfen inhouden zes gulden siaers, verfchijnen jaerlicx kerfmiffe lofbaer mit hondert gulden mittet onbetaelde verloop van dien, noch de lofrentebrieve spreekende op Gerijt Bouwenszn kistemaecker inhoudende drie gulden ende derfave van de Kaers lofbaer mit vijftich gulden mit alle de verlopen renten vandien, ende daer toe alle de onbetaelde innenschulden die voor verlooren schult gehouden werden breder gespecificeert in zeeckere staet van liquidatie tusschen de voors. wedhe ende erfgen. van Claes Pouwelszn t'anderen tijde gemaecte van date den ...rten januarij ano xv C ende xcviij, daer innen de voors. mren inder qualite alsvooren competeert vier zesde paerten, boven welck de voorn. Anthonis Focker aende voors. Lijfring zal vuytkeeren een fome van dertich gulden van xl grooten t stuck, te betalen Valckenburger marct naestcomen. Beloven de voors. comparanten hen t'allen tijde mitte voors. liquidatie ende scheijdinge te vreedden te houden, zonder malcander ter zaecke voorst. eenige andere liquidatie noch scheijdingen ofte yet anders te mogen eijsschen, noch doen eijffchen directelick noch indirectelick in rechte noch daer buijten in geenre manieren. Onder verbant elcx van alle haere gueden actien ende crediten egeen vuytgefondert, tot bedwang van allen t'sheeren rechten ende rechteren. Ende verfochten, de voors. comparanten aen mij notario voorn. elcx hier van te hebben actie. Aldus gedaen binnen der voors. stede van Leiden ten huijfe mijns notaris ten dage ende jare alsboven. Ter prefentie van Jop Arentszn kistemaecker, ende van Gerijtszn van Harmelen schrijver als getuijge hier toe verfocht zijnde.

Getekend: Anthonis Focker 1602 en Carel Lieftrinck.

- Waarboeken 1584 – 1586, folio 172 verso Claes Pouwels biertapper w.s. van toepassing, nog niet gezien.
- SA I zie lijst met regesten voor oudste gegevens gezin Focker.
- Waarboeken 1589 – 1590, Claes Pouwels, fol 331, eertijts biertapper, Reijer Gerrits Schenaert is borg, huis bij gevangenis.
- Waarboeken 1589 – 1590, Claes Pouwels, folio ij C xlv, biertapper, Reijer Gerrits is zijn borg.
- Waarboeken 1593 – 1594, Claes Pouwels, folio 54, biertapper, verkoop huis aan Fojj Pouwelszn [de Bruijne?], cleermaecker, gevangenisgracht, Reijer Gerrits Schenaert is borg.

Kohier 1584 Joris Claes Focker (weduwe) geen vermelding onder Hogewoerd.

Kohier 1585 en 1588 idem.

Weeskamerboedels Niets op Claes Pouwels.

Notarieel 1579-1601 Claes Pouwels, mogelijk is niet alles van toepassing.

Getuige	09-02-1575	4	fol 68	Y.J. v.d. Bouchorst opvragen begint in 1576 volgens ONA
Testeert met Marge Gerijtsdr.	01-05-1575	4	271	KO-/RI-register huw. te vroeg
Getuige	13-05-1576	5	188	Oudevliet
Thuis wordt akkoord aangegaan	29-07-1576	5	336	Oudevliet
Te Leiden, crediteur	08-02-1577	6	74	Overvest lade 47
Getuige	22-04-1577	6	230	Overvest
Poorter van Leiden, in borgtocht	13-02-1578	7	58	J. v. Binchorst opvragen

Carel Lieftrinck, schilder en echtgenoot van kleindochter Marijtgen Hobbensdr

Carel of Caerl Lieftrinck is in 1559 in Antwerpen geboren en overleden op 28 oktober 1624 in Leiden. Hij huwt te Leiden in oktober 1586 met Marijtgen Hobben. Zij is (waarschijnlijk via haar moeder Burchgen Claesdr.) een kleinkind van Claes Pouwelszn. In mei 1604 hertrouwt Caerl Lieftrinck als weduwnaar van Marijtgen met Cathelijna Laurens. Het huwelijk is van korte duur, want in januari 1607 hertrouwt hij wederom als weduwnaar met Cornelia van Noorden Jacobsdr. Steeds geeft hij als beroep schilder op.

Hierboven kwamen we hem tegen als één van de mede-erfgenamen. Hij is niet de minste persoon en komt uit een bekend kunstzinnig geslacht. In een artikel over Leidse schilders uit het laatste kwart van de zestiende eeuw staat het volgende:

De interessantste figuren zijn de gebroeders Johannes (Hans), Nicolaes (Claes) en Carel Lieftrinck stammend uit een in Antwerpen en Augsburg werkzame graveursfamilie. Alle drie zijn als schilder werkzaam geweest; Hans en Claes treffen we als zodanig aan in de rekening van de optocht ter inwijding van de universiteit in 1575. Carel in die van de loterij van 1596. Hans Lieftrinck, voor het eerst in Leiden vermeld in 1561 en daar overleden in 1599, heeft echter vooral bekendheid verworven als kaarttekenaar. Reeds kort na het begin van het eerste beleg van de stad, werkte hij aan een "caerte van den gront ende alle huuse en getimmerten dezer stede", dit wellicht ten behoeve van Guicciardini's beschrijving van de Nederlanden. In 1578 vervaardigde hij een tweede dergelijke plattegrond, thans nog bekend uit een in 1744 door Jacob van Werven gemaakte copie. Ook in de naaste omgeving van de stad was Lieftrinck werkzaam, want enkele weken na het ontzet werd hij uitbetaald voor het maken van tekeningen van enige schansen en nog in november 1574 vervaardigde men naar zijn materiaal kaarten met het ontzet van Leiden. Een veel wijder omgeving is afgebeeld op het beroemde in 1587-1588 door Joost Lanckaert geweven tapijt, waarvoor wederom een tekening van Hans Lieftrinck het voorbeeld was. [Zie foto collectie Lakenhal.] Ook voor andere tapijtwevers heeft Lieftrinck wel ontwerpen gemaakt, zij het van een geheel ander soort, zoals blijkt uit een betaling uit 1578 voor het leveren van een patroon voor kussens. Hoewel dus de verdiensten van deze kunstenaar vooral lagen op het terrein van de kartografie, blijkt uit archiefstukken dat hij en zijn broers diverse malen opdrachten kregen voor ontwerpjes en kleine schilderwerkzaamheden, zoals ook Isaac Claesz. die regelmatig uitvoerde.
Bron: Leidse schilders, tekenaars en graveurs uit de 16de en het begin van de 17de eeuw door drs. R.E.O. Ekkart. Zie ook: Leidsch Jaarboekje, 1974, pagina 183.

KO B 15vd, 11-10-1586.

Caerl Lieftrinck, schilder van Antwerpen, vergeselschap met Harman Aertss Saftleven zijn fchoonvaeder met Marijtgen Hobben dochter van Leijden met Burchen Claesdr haer moeder vergeselschap.

KO E 117v, 20-05-1604.

Mr Kaerl Lieftrinck, schilder van Antwerpen, wonende alhier, weduenaer van Marijtgen Hobbens, vergeselschap met Jan Janszn zijn bekende, met Cathelijna Laurens, jonge dochter van Leijden, vergeselschap met Nieltgen Gerijts haer moeder.

KO F 123v, 16-01-1607.

Meefter Kaerl Lieftrinck, schilder van Leijden, weduenaer van Trijntgen Laurijs dr vergeselschapt met Cornelis Vincentens, goudsmid, zijn neef, trouwt met Cornelia van Noorden Jacobsdr, jongedochter mede van Leijden, vergeselschapt et Neeltgen Gommers haer moeije.

Kort nadat Carel in de familie komt, staat hij borg voor de oom van zijn vrouw (Thonis Focker). Ik vermoed dat hij het wijselijk bij die ene keer laat.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. Periode oktober 1587 – maart 1588.

Pachter Thonis Focker verkrijgt "D'vijf st p. opt vat aldaer [Aelfmeer en Cudelstaert] ... voor Lxxxiiij gl. Borgen Corn. Gerijtsz Bol ende Caerl Lieftrinck fchilder ende de voorf. Focker belooffde aen handen van schepenen binnen drie dagen andere fouffittante borgen te ftellen ten contentemente vande Ontfanger zoe voor deze ende de naevolgende zijne pacht."

Thonis pacht ook het gemaal en bestiaal in dezelfde plaatsen voor vij C xxx gl met dezelfde borgen.

Snippers uit diverse (nog niet nagetrokken) bronnen:

- Waarboeken 1594, Mr Kaerl Liefrijnck fol. 16.
- Waarboeken 1595 – 1596, Mr Karel Lieftrinck, folio 171 vso, verkoopt aan Mr Hans Lieftrinck zijn oom, een huis op de Pieterskerkgracht.
- Archief van notaris Salomon Lenaertsz. van der Wuert, 1571-1614, Deel: 30, Leiden, archief 0506, inventaris-nummer 30, 5 maart 1602, 1602., folio 035, Carel Lieftrinck en Marijtgjen Hobben.
- Vonnisboek N, folio 327 verfo. Mr Caerl Lieftrinck contra Neeltgen Jacobsdr. wegens huwelijks beloften. 1604.
- Waarboeken 1604 – 1606, Mr Karel Lieftrinck, meesterschilder, folio 38vso.
- Getuignisboek H373v, verklaring ten behoeve van iemand anders, afgelegd door Caerl Lieftrinck schilder, out omtrent xlvj jaren in februari 1605.
- Notaris Jacob Janss Verweij 1606-1609, Carel Lieftrinck, nr xix. 1606 en ook daarna.

Bonboek folio A139 Over t Hoff, Rapenburch.

Kopregel: Aechte van Bofchuijffens huijs.

Is bij d'erffgenamen van Aechte van Bofchuijffens vercoft aen Mr Carel Lieftrinck schilder om Icl gl gereet, ende noch V m(?) L xx gl te betalen met Ic gl gereet ende Cgl t jrs, meije 1605 tjr. Marge: A139.8.9 bet.

Is weder aende felve erffgenamen overgedragen voor de quijtinge van de felve fomme. Marge: 31.1.1614.

Bonboek folio A17 verso, T Want Huijs, Aen den Nieuwen Rijn. (Mogelijk betreft dit een later geboren schilder.)

Koptekst: Caerl Lieftrinck fchilder.

Is bij Caerl Lieftrinck voornt vercoft aen Jan Lubbertsz laeckencoper, ende ... [moeilijk leesbare correctie of verwijzing naar ander folio] 28.11.1628.

Dit pand wordt vervolgens op 23 januari 1646 doorverkocht voor vj M Lxxx gl. Het betreft ongetwijfeld een groot pand.

Biografische informatie Carel Lieftrinck

Zie vooral <http://www.biografischportaal.nl/personen?start=2250&beginletter=> voor biografische gegevens van meerdere familieleden, waaronder Carel (1559-1624).

Carel Lieftrinck, schilder.

Werkzaam in Antwerpen 1581. Aldaar 1581 ingeschreven als meesterszoon in het St. Lucasgilde. Werkzaam in Leiden 1593 – 1624. In 1593, 1595 en 1596 heeft hij opdrachten gekregen van het stadsbestuur van Leiden.

Neef van Cornelis Lieftrinck.

Bron: <https://rkd.nl/nl/artists/243864>.

L.J. 1974, pag. 116 over Leidse loterij:

GAL, archieven Gasthuizen, nr 431, fol. 4 (31-8-1596): rekening: "... een uitkering van zes gulden en tien stuivers "aen Mr. Caerl Lieftrinck schilder (...) voort schilderen van een Chaert der voors. Loterie, met rollen daeraen gespijckert ...".

Pag. 183. Andere Leidse schilders uit het laatste kwart van de 16de eeuw. Als tekst hierboven.

Noot 26: Andere betalingen voor werkzaamheden van Carel Lieftrinck vindt men o.a. in Ordonnantieboek C, GAL SA II nr 3755, fol. 63v (29-12-1593) en fol. 91 (19-01-1595).

Zie ook het L.J. 1910, pag. 142 en L.J. 1958 pag. 96-97 en L.J. 1948.

Carel Lieftrinck heeft waarschijnlijk te maken met 'Leids Heelal, het loterijspel van Jan van Hout in 1596', zie nog verwijzing naar pagina 68 in het boek van Johan Koppenol.

Inscriptiones van Buchel, pagina 72. Betreft de huidige Hooglandse kerk in Leiden.

Op een sarck vinde ick aldaer dit wapen ende naem Hoochstraten.

Pancaes kerck is anno 1315 gewijt, ende na anno 1366 gefundeert het collegium canonicorum aldaer, bij den bishop Vernenburch van Utrecht, die deselve gevrijt heeft van haer moederkerck tot Leyerdorp, ende is deesen fundatiebrief besegelt bij den voors. bishop, Swederus Uterloo, domproost, ende Henric van Weyde, deecken in deselve kercke, ende ...

Proosten tot Leyen [volgens vertaling: Proosten van de st Pancras, o.a.:]

In des princen logiment, eertijts geweest hebbende st. Barbarenconvent, is gevonden onlancx, ettelicke voeten onder de eerde een sarc met de nagestelde wapenen bij Caerl Lieftrinck uuytge-teeckent.

Bron: <http://www.hetutrechtsarchief.nl/collectie/handschriften/buchelius/inscriptiones/072>

Bij het huwelijk van Carel Lieftrinck met Marijtgen Hobben in 1586 is Harman Aertss Saftleven zijn schoonvader. Dit is mogelijk eveneens een schilder. Een Herman Saftleven is de vader van '*Cornelis Saftleven (Gorkum, 1607 – Rotterdam, 1681)*. Hij verbleef het grootste deel van zijn leven in Rotterdam. Het was de stad waar Cornelis, net als zijn broers Herman II en Abraham, tot schilder werd opgeleid door zijn vader Herman I.' Echter, deze Herman I is te jong om in 1586 huwelijksgetuige te zijn, want hij leefde van circa 1576 tot 1627.

Bron gegevens Saftleven: https://nl.wikipedia.org/wiki/Cornelis_Saftleven

Het is frappant dat kleinzoon Anthonis Jorisz Focker een pand koopt met de naam Augsburg. Mogelijk is er een verband tussen Carel Lieftrinck of zijn verwanten en dat pand, want oorspronkelijk komt zijn familie uit die plaats.

Waarboeken 1614 – 1615, Anthonis Joriszn steenbacker, folio 148 (huis *Augsburg* e.a.).

Wij Andries Jaspers zn van Vefanevelt ende Mr Garbrandt Warmondtschepenen in Leijden, oirconden dat voor ons gecomen ende verfchenen is Anthonis Joriszn Focker steenbacker. Ende bekende voor hem ende zijnen erven achtervolgende den inbreng bij hem comparant ter eenre ende bij Adriaen Pieterszn van de Werff ter andere zijden op ten xxviii junij defes jaers zeffthondert ende veertien voordende eefamen Amelis van Hogeveen ende Mr Clemens van Baerfdorpschepenen gepaffeert, vercoft te hebben ende opdrouch dienvolgende mitdfeden aen ende ten behouue van den eefamen Yfaac van Swanenburch mede secretaris defer stede inder qualite als gestelt zijnde curateur over den boedel ende goederen van den voorn Adriaen Pieterszn van de Werff. Eerst een *schone nijeuwe geboude huijvinge ende erve genaemt Augfburch staende ende gelegen binnen defer stede aende zuijtzijside van de Hogewoert omtrent de Hogewoertfche poorte met een fchuijre off stallinge ter zijden van t'erff der voorfz huijvinge staende, die met een vrije eijgen poorte ende gange uijtgaende es inde Vrouwenstege ende daer toe noch een bijfonder woonhuijff ende erve staende ende gelegen in de zelve Vrouwenstege tusschen de voorgeroerde gange ende de huijvinge van Aeff Jans dr wedue van Charles Bochart za. ende responderende achter aende voorgemelde stallinge mitfgaders noch negen huijfkens daer achter aen uijtgaende met een vrije gange aende Vestwalle.* [Etc., zie deel III Focker]

Andere familieleden Liefrinck

Via internet ontstaat stukje bij beetje een beeld van de kunstzinnige familie waarvan Carel Liefrinck lid is. Hieronder presenteer ik chronologisch naar geboortedatum per persoon gevonden gegevens. De verzamelde aantekeningen zijn verre van volledig.

Cornelis Liefrinck (ca 1480 – voor 1545)

Cornelis Liefrinck, prentkunstenaar.

Geboren: Antwerpen 1478/1482, ca. 1480.

Overleden: Antwerpen 1543/1545, voor 1545.

Familierelaties: zoon van Hans Cornelisz. Liefrinck.

Werkzaam in: Augsburg 1510 – 1518, werkte in opdracht van keizer Maximiliaan I met Beck, Hans Burgkmair I en Amberger aan de illustratie van de 'Weisskunig'.

Literatuur:

- Thieme/Becker 1907-1950, vol. 23 (1929), p. 206.
- Hollstein et al. 1949-2010, vol. 11 [1954], p. 1.

Bron: <https://rkd.nl/nl/artists/356777>

Willem Liefrinck (1490 – 1542)

Willem Liefrinck, prentkunstenaar.

Geboren: Augsburg 1490.

Overleden: Antwerpen 1542.

Familierelaties: vader van Hans Liefrinck I.

Relaties met andere kunstenaars: Leraar van Molijns, Jan (I).

Literatuur:

- Hollstein et al. 1949-2010, vol. 23 (1929), p. 207.
- Hollstein et al. 1949-2010, vol. 11 [1954], p. 3.

Bron: <https://rkd.nl/nl/artists/356778>

Hans/Jan Liefrinck (1518-1573)

Jan/Hans Liefrinck, uitgever van prenten, drukker, tekenaar, vervaardiger van houtsnedes, etsen, schilder.

Geboren: Augsburg 1518, vermoedelijk geboren in Augsburg, waar zijn vader in de periode 1516-1518 als houtsnijder werkte voor keizer Maximiliaan I.

Overleden: Antwerpen 1573-02/1573-02-28, begraven op 28 februari 1573.

Familierelaties: zoon van de houtsnijder en prentenuitgever Willem Liefrinck (1490?-1542), broer van de drukster en prentenkleurster Mynken (Willemyne) Liefrinck (?-1593) en vader van de houtsnijder en kunstverkoper Hans Liefrinck II; gehuwd met Catherina Cordier.

Zie ook de graveurs Pieter van der Heyden, Pieter Huys en Frans Huys – die getrouwd was met zijn zuster Mynken – werkten voor hem.

Werkzaam in Antwerpen 1538 – 1573. in 1538-1539 voor het eerst geregistreerd in het Antwerpse Sint-Lucasgilde.

Literatuur:

- Von Wurzbach 1906-1911, vol. 2, p. 42-43.
- Thieme/Becker 1907-1950, vol. 23 (1929), p. 206.
- Delen 1924-1935, vol. 2, p. 25-26.
- Hollstein et al. 1949-2010, vol. 11 [1954], p. 2-3.
- Witt Checklist 1978.
- Turner et al. 1996.
- Van der Stock 1998, p. 61-66, 77-78, docs. 27, 30, 35, 38, 40, 55.
- J. Muylle, 'Groteske koppen van Quinten Metsijs, Hieronymus Cock en Hans Liefrinck naar Leonardo da Vinci', *De Zeventiende Eeuw* 10 (1994), nr. 2, p. 252-265.
- D. Landau, P. Parshall, *The Renaissance Print 1479-1550*, New Haven/Londen 1994, p. 220-223.

Bron: <https://rkd.nl/nl/artists/49950>

De Gulden Passer. Jaargang 10 (1932), uit artikel: Christoffel Plantin als prentenhandelaar. *Catalogus illorum qui Figuras diversas aeneas sive ligneas Antverpiae distrahunt, sive etiam sculpunt*: [o.a.]

Joannis Lieftrinck vidua etc.

Pauwels van Overbeeck, oft Mynken Lieftrinckx.

Hans (Lieftrinck) van luyck.

Een tweede lijst van rond 1570 'Impressores figurarum quos etiam in libro meo notatos invenio', vermeldt de namen van: [o.a.]

Hans Lieftrinck, in 't Turckx Hoot op de Lombaerde veste.

Reeds in 1558) koopt Plantin van Cock, behalve talloze landkaarten (welke wij hier onverlet laten): 1 livre d'architecture a 4 fl. Vermoedelijk eene der vertalingen van Serlio of Vitruvius door Pieter Coecke van Aelst (1539) of de Cincq Coulomnes de l'Architecture de Hans Bluom (Hans Lieftrinck 1551).

Pagina 12 e.v. Een 'memoire de la marchandise pacquée dans un tonneau pour envoyer a Francfort le 11 de mars 1557' geeft ons een idee van de prenten welke Plantin naar het buitenland uitvoerde. ... Deze bescheiden werpen eenig licht op den prentenhandel tusschen den grootsten uitgever Jeroen Cock en den grootsten drukkerboekhandelaar Christoffel Plantin. Zij lichten ons in over den smaak van den tijd en over de belangrijke trafiek welke in de XVIe eeuw gevoerd werd tusschen Parijs, Antwerpen en Frankfort, de drie groote centra van den toenmaligen handel in boeken en prenten.

Hans Lieftrinck, die zijn zaak gevestigd had op de Lotnbaardevest in 'den Witten Yshondt', neemt eveneens in de geschiedenis van den Antwerpschen prentenhandel een belangrijke plaats in. Zijn naam komt als uitgever voor op een groot aantal platen en Plantin voert met hem tamelijk drukke zaken.

Op 10 Maart 1558 ontvangt Plantin van hem, behalve vele niet verder aangeduide 'mains de pourtraictures, feilles et demyes feilles', de volgende prenten:

	Vermoedelijk geen uitgaven van Lieftrinck zelf.
6 Jugemens a 16 patt. piece	Het Laatste Oordeel door C. Bos naar Michelangelo.
5 Bacchus a 6 patt. piece	De Triomf van Bacchus door Corn. Bos (uitg. Cock).
4 Josue grands a 10 patt. piece	?
6 les Innocens a 6 patt. piece	De Moord der Onnoozele kinderen door Ph. Galle naar Fr. Floris (uitg. Cock).
6 Papes de 4 patt. piece	Waarschijnlijk het portret van Gregorius XIII, door Fr. Huys (Lieftrinck excud).
4 Anvers a 8 patt.	Gezicht der Antwerpsche reede door Frans Huys (Lieftrinck excud.).
6 Colonne a 3 patt.	Les Cincq Coulomnes de l'Architecture par Hans Bluom (Lieftrinck excud.).

Bron: http://www.dbnl.org/tekst/_gul005193201_01/_gul005193201_01_0002.php

Studie naar de vermelding van schilders en beeldsnijders in de Antwerpse notariële akten tussen 1525-1565, Birgit Boudewijns, ingeleverd in 2008, Universiteit Gent.

2.4.1. Hans Lieftrinck

Op 22 april 1556 (113) verklaart Hans Lieftrinck dat hij in schulden staat bij Joerynen Goessens van Groeninghen. Joerynen heeft de volmacht van Alyt Goossens, weduwe van Cornelis Bosch. Alyt en Cornelis zijn overleden en de verschuldigde som komt hun kinderen toe. Hans Lieftrinck is hen 288 gulden (twintig stuivers per gulden gerekend) schuldig voor de aankoop van koperen platen en enkele drukfiguren.

Hij zal de som aan Joerynen terugbetalen in drie jaarlijkse schijven. Elk jaar betaalt hij hem zesennegentig gulden terug. Het eerste derdendeel betaalt hij op 23 augustus 1557, het tweede deel op 22 april 1558 en het laatste deel op 22 april 1559.

Jan de Bruyne stelt zich borg voor Hans Lieftrinck voor de gehele som van 288 gulden.

2.4.2. Hans Lieftrinck

Een tweede maal op 22 april 1556 (114) verklaart Hans Lieftrinck zich schuldig aan Erasmus lepelmaker van Groeninghen. Erasmus treedt op als voogd voor de kinderen van Cornelis Bosch en Lynken van den Bossche.

Hans Lieftrinck is hen een som van 135 gulden (twintig stuivers per gulden gerekend) schuldig voor de aankoop van koperen platen en drukfiguren. Hij verklaart hierbij aan Erasmus of zijn gezant de gehele som terug te betalen in jaarlijkse schijven van vijfenveertig gulden. De eerste schijf betaalt hij op 22 april 1557, de tweede op 22 april 1558 en de laatste op 22 april 1559.

Deze twee akten betreffende Hans Lieftrinck lijken over dezelfde aankoop te gaan. Het ene deel van de aankoop moet hij echter aan de gevolmachtigde van Alyt Goossens betalen. Dit bedrag gaat rechtstreeks naar de kinderen van Alyt en Cornelis Bosch. Het andere deel moet hij aan de voogd van de kinderen van Cornelis Bosch en Lynken van den Bossche uitbetalen. Is het mogelijk dat deze regeling getroffen werd bij testament van Cornelis Bosch?

Zie: lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/415/054/RUG01-001415054_2010_0001_AC.pdf.

Deze bron is zeer lezenswaardig voor meer achtergrondinformatie over de leef- en werkomgeving van deze familie in Antwerpen.

Carel Lieftrinck (ca 1530? -...)

Over Carel Lieftrinck (een oudere Carel dan de persoon die aan de familie Focker verwant is): *'And Carel Lieftrinck, identified as a painter in the 1556-7 membership list [of Antwerp's St Luke's Guild], was both a painter and a copper engraver. See Jan van der Stock, Printing Images in Antwerp: The Introduction of Printmaking in a City, Fifteenth Century to 1585, trans. Beverley Jackson (Rotterdam, 1998). Appendix 1.'*

Uit: Shakespeare Survey: Volume 60, Theatres for Shakespeare, Peter Holland, 2007.

Hans Cornelisz'n Lieftrinck (ca 1538 – 1599)

Hans Corneliszoon Lieftrinck, cartograaf, prentkunstenaar, schilder, tekenaar, wandtapijt-ontwerper.

Kwalificaties: Ontwierp een tapijt met een panoramische kaart van Leiden in opdracht van het Leids stadsbestuur in 1587, dat door Joost Jansz Lanckaert werd uitgevoerd.

Geboren: 1528/1548, ca. 1538.

Overleden: Leiden 1599-01/1599-01-25, begraven op 25 januari 1599.

Familierelaties: zoon van Cornelis I, vader van Cornelis II.

Werkzaam in: Leiden 1561 – 1599. Antwerpen 1588 – 1589. Ook te Antwerpen? (Waller 1938/1974).

Onderwerpen: kustgezicht, portret, christelijk religieuze voorstelling.

Literatuur:

- Thieme/Becker 1907-1950, vol. 23 (1929), p. 207.
- Waller 1938/1974, p. 201 (as: Lieftrinck, Johannes Cornelisz.)
- Hollstein et al. 1949-2010, vol. 11 [1954], p. 3.
- Witt Checklist 1978.
- Turner et al. 1996, vol. 19, p. 342-343.
- Briels 1997, p. 352.
- M. Russell, 'Paintings of coastal scenes by Hans and Cornelis Lieftrinck of Leiden', The Burlington Magazine 134 (1992), p. 175-178.
- E.J. Wollerwinkel, 'Uit de collecties van de Hoge Raad van Adel', De Nederlandsche Leeuw 124 (2007), p. 66-67.
- C.J. Kuiken, 'Een wapenglas in de Boshuizenkapel te Leiden', De Nederlandsche Leeuw 126 (2009), p. 40-42.
- Jeremy Bangs, Inventory of Leiden Artisans 1400-1575 (unpublished).

Bron: <https://rkd.nl/nl/artists/49951>

Archief voor Nederlandsche kunstgeschiedenis: Verzameling van meerendeels onuitgegeven Berichten ..., Frederik Daniel Otto Obreen, 1881

Goudse kunstenaars [teksten overgenomen uit slecht gedigitaliseerd boek].

Pag. 29. 1578. Betnelt Aert Jacobs wt saecke van gelycke somme by hem van der stede weghe verschoten ende betaelt Hans Lieftrinck voort maecken van de caerte van t meestendeel van Hollandt, om te dyenen in t proces van de Leytsendam vi guld.

Pag. 32. 1586. Adriaen Gerrits d'Vriesf schilder, betaelt de zomma van dartich gulden, wt saecke dat hy nae die principale chaerte ia den jaere Lxxviii ten versoucke van de steden Dordrecht,

Haerlem en der Goude by eenea Hans Liefvrinck gemaect van de quartiere van Holland I ende den stichte van Utrecht, ten fine men die binnenvaerten daer wt bekenen ende weten mochte, twee andere ghelycke chaerte gemaect heeft ten behouue deser stede, daervan d* eene het collegie van den Dyckgraeff en de hooge hiemraede van Rynlandt gheschoncken zal worden xxx gl. Pag. 69. Naschrift. De oorspronkelijke kaart geteekend door Hans (Johan) Liefvrinck, schilder woonachtig te Leiden, vermeld onder 1578 en 1586 op bl. 29 en 32, bevindt zich in het stedelijk museum te Gouda. Zij verdient, als eene der oudste kaarten, bijna geheel Zuid-Holland en een deel van Noord-Holland en Utrecht omvattende, in hooge mate de aandacht, voornamelijk opdat men zich de topographische gesteldheid dezer streken tijdens den opstand tegen Spanje kunne voorstellen.

Bron:

https://archive.org/stream/archiefvoornede04obregoog/archiefvoornede04obregoog_djvu.txt

Grote kaartenboek Leiden: Historische plattegronden van Nederlandse steden, deel 7, Leiden, zie kaart 3 uit 1581 van Johannes Liefvrinck. Verder pagina 11-15 over stadsontwikkeling na 1574 en beschrijving kaarten van zijn hand of overgetekende kaarten (pagina 82 LEI 001, 003 en 006).

LJ 1948, pagina 94 e.v.: Hans Liefvrinck (II) p. 96: Johannes Liefvrinck was reeds kort na de aanvang van het eerste Spaanse beleg (31-10-1573/21-03-1574) bezig met "zeeckere caerte van den grond ende alle huijse en getimmerten dezer stede" ... Hij woont in november 1574 achter de HK op de Middelweg ... en werd 25-01-1599 in de HK begraven (noot p. 106).

Hans/Jan Liefvrinck (1539 – na 1586)

Hans (of Jan) Liefvrinck, te Leijden geboren, leefde van 1539 tot 1580 te Antwerpen, en komt aldaar in 1561 voor als ouderman van het St. Lucas-gild. Hij teekende in 1587 het patroon voor het tapijtwerk, voorstellende het Ontzet van Leiden, 1574, op last der regering dier stad, en vertoefde bij die gelegenheid in zijne geboorteplaats.

Men vindt de volgende gravuren van hem, met zijn naam en monogram, H.L., beteekend:

- De Vrouwelijke Deugden, 8 stuks in 8o.
- De Schaarslijper met den Bogchel, houtsn.
- Het portret van Maximiliaan, Graaf van Bueren, 1543. in fol.
- Henry III, Roi de France, 1554, in fol.
- Philippus de Lalaing, Graaf van Hoogstraeten, 1554, in fol.
- Het portret van Keizer Karel V, door hem in Antwerpen gegraveerd in 1550.
- Het doode ligchaam van Christus naar Raphael Sanzio.
- Het leven van St. Jan Baptist, naar J. Floris, 10 stuks.
- Velerhande aerlyke compartementen enz. naar J. Floris, 1554, in 8o. obl.
- Verscheiden Friesen, die kinderen, vogels, yachten en lofwerken voorstellen.
- Eene ingevoegde zeldzame prent in een boekwerk.

Zie No. 3631 van den Cat. de Borluut de Noortdonck.

Zie Immerzeel, Lev. en Werk. der Holl. en Vl. Kunst-Sch. D. II. bl. 175; Kramm, Lev. en Werk. der Holl. en Vl. Kunst-Schild. D. IV. bl. 980; Jaarb. der Gilde van St. Lucas, enz. door J.B. van Straeten, Antw. 1855, 8o. Nav. D. VII. bl. 66.

Bron: <http://resources.huygens.knaw.nl/retroboeken/vdaa>

Hans Liefvrinck (II) circa 1538-1599.

Hans Liefvrinck II was de zoon van de Antwerpse graveur Cornelis Liefvrinck I (overleden voor 1545) en was actief als schilder en cartograaf.¹ Vanaf 1565 woonde hij in Leiden. Hij dankt zijn bekendheid met name aan zijn ontwerp voor een tapijt in opdracht van het Leids stadsbestuur in 1587, dat door Joost Jansz Lanckaert werd uitgevoerd.² Dit tapijt memoreert het Leids ontzet van 1574 en laat een panoramische kaart van Leiden en omgeving zien. Hij leverde tekeningen met het stadswapen van Leiden voor kussens in het stadhuis en een houtsnede uit 1575 van zijn hand met een vignette van het wapen van Leiden is gebruikt voor J.J. Orlers' Beschryvinge der Stad Leyden uit 1614.

Daarnaast kennen we van Hans Liefvrinck enkele geschilderde kustlandschapjes op koper en een enkele tekening. In zijn kustlandschapjes liet hij zich beïnvloeden door de werken van Cornelis

Vroom en Hans Bol, maar liet zich ook inspireren door oudere kunstenaars: zo zijn de grillige rotspartijen van Joachim Patinir een terugkerend element in de werken van Lieftrinck. Lieftrincks schilderijen, tekeningen en schetsen bleven na zijn dood in de familie. Zijn zoon Cornelis Lieftrinck II (ca. 1581-na 1652) herhaalde bijvoorbeeld een aantal van de kustlandschapjes van zijn vader. Bron met afbeelding: [http://collectie.boijmans.nl/nl/maker/11171/Hans-Lieftrinck-\(II\)](http://collectie.boijmans.nl/nl/maker/11171/Hans-Lieftrinck-(II))

ANno M.D.LII. Den xix. dach Februarii tsvrijdachs nader noene tusschen drij ende vieren / is int hertochdom van Brabant / ende principalick boven de stadt van Antwerpen gesien geweest een wonderlick teecken in de locht: Dit teecken is gesien geweest niet allene van binnen de stadt / van ontallijcken veel volcks edel ende onedel / groet ende cleene / maer oock van veel landtlieden / schippers ende ander volck buyten de stadt. Ende hoe wel dat dit teecken hem so volcomelick niet en verthoonde boven de stadt (mids dat sommighe dinghen daer af vergaen mochten wesen) so ist nochtans perfectelick gesien geweest op een plaetse een half mijle buyten Antwerpen / geheeten dexter laer. Aldaer zijn geweest sommighe fijn borghers van Antwerpen / ende noch veel landtlieden van daer ontrent / de welcke dit wonderlick teecken wel een half ure lanck wel sterckelick doorsien hebben: also dat dbescheedt van desen ter stont gesonden is geweest aen de Key. Ma.

Ende is gesien geweest in sulcker voeghen so als hier na volght.

Inden eersten de Sonne schijnende wt den Suydtwesten / so sijn daer gesien geweest twee reghenboghen ruggen teghen ruggen / bijcans hebbende tfaetsoen van een muelenijser oft Bourgoens cruys / ende waren seer sterck van verwe / staende Noordtwaert. De Sonne hadde ront om haer seker ronden al de selve coleuren hebbende / maer niet so sterck van verwe. Item hadde oock twee oft drij manieren van cleyn sonnen / waerof dat de ghene die Oostwaert stont / een strepe hadde gelijk eenen steert / ende was seer lanck ende claer witachtich. Tcleyn licht dat west waert stont / had oock eenen steert / maer niet so lanck als den anderen. De principael Sonne ten onderganck gaende / so sijn de drij cleyn sonnen neffens een gaen staen / ende waren gelijk vierighe clooten. Ende daer is een veranderinghe gevolght / welcke wel doersien is gheweest van somighe edellieden die weelcke wt hollant quamen ende hebben gheimagineert alle daer te sien enen arent ofte voghel hebbende een proye onder sijn clauwen / ende dat daer oock hem verthoonde een viervoetighe beeste als eenen hase oft desgelijcke / legghende sijn ooren inden neck.

Veel lieden wouden hier wt coniectureren de victorie van den eenen Prince tegen den anderen in dese aenstaende oorloghe. Maer de sekerheyt van dien is allene bekent God onsen vader almachtich / den welcken wij bidden door Jesum Christum onsen versoender ende salichmaker gebenedijt / dat hij sijn roede sachtelick late over ons gaen. Want aengesien de groote boosheyt die nu in de weerelt overhandt neemt in alle staten van menschen / ende oock de diverse quade opinien in onsen heylighen Christe geloove (de welcke procederen eensdeels wt listicheyt des vijants / so can men wel bevroeden dat den slach geheven is. God de heere wil ons niet slaen als in wreetheyt / maer wil ons castijen als kinderkens tot onser salicheyt ende tot sijnre eere ende glorie

A M E N.

*Gheprint T antwerpen op die Lombaerde veste
inden witten hasewint by my Hans
Lieftrinck figuersnijder.*

Figuur: Univ. of Texas (jan. 2009).

Afbeelding van de hele prent in: Geert Vanpaemel, Tineke Padmos, Wereldwijs. Wetenschappers rond Keizer Karel, Leuven 2000, p. 80.

Over Hans Lieftrinck zie: Maurits de Meyer, De volks- en kinderprent in de Nederlanden van de 15e tot de 20e eeuw (1962), tekst, m.n. p. 30.

Bron tekst en afbeelding: <https://adcs.home.xs4all.nl/Huygens/17/coron-lieftrinck.html>

Naast deze anonieme prenten werden door de Antwerpse „figuersnyder“ Hans Lieftrinck ook enkele populaire onderwerpen behandeld als de „de hennetaster“ (plaat IX), het kalf met mensenhoofd, de vier zonnen gezien te Antwerpen op 19 februari 1552, platen welke we hebben opgenomen in onze catalogus van volksprenten.

Hans Lieftrinck en zijn collega Silvester van Parijs 1, eveneens gevestigd te Antwerpen, hebben talrijke portretten van vorsten uitgegeven, gegraveerd door Cornelis Anthonisz te Amsterdam of door leerlingen of opvolgers van Anthonisz

Noot 1. 1 Voor Hans Lieftrinck, zie catalogus verder in dit boek, voce Lieftrinck. In 1487 was meester Jan van Parijs, „prince” van het Antwerps Sint-Lucasgilde (Liggeren, I, blz. 40). Was Sylvester een kleinzoon of achterneef van Jan van Parijs; In 1528 werd Sylvester ingeschreven in het gilde met naast zijn naam de melding „printen geleert bij Willem Lieftrinck” (Liggeren, I, blz. 111). ...

LIEFRINCK, HANS. De eerste van die naam, was werkzaam te Antwerpen van 1538 tot omstreeks 1581. Hans Lieftrinck II was aldaar werkzaam van 1581 tot omstreeks 1589. Zie verder over Lieftrinck : Algemeen historisch overzicht, 16e eeuw. Lieftrinck was graveur en ook uitgever. Zie lijst uitgevers voce Lieftrinck.

Bron: De volks- en kinderprent in de Nederlanden van de 15e tot de 20e eeuw (1962), Maurits de Meyer, pagina 30.

Mynken/Willemijne Lieftrinck (ca 1540 – 1593)

Mynken/Willemijne Lieftrinck, prentkunstenaar.

Geboren: [ca 1540] geboren te Augsburg of Antwerpen.

Overleden: Antwerpen 1593.

Familierelaties: dochter van Hans Lieftrinck I.

Werkzaam in Antwerpen 1567 – 1582, ca. 1567-1582.

Literatuur:

- Hollstein et al. 1949-2010 , vol. 23 (1929), p. 207.
- Hollstein et al. 1949-2010 , vol. 11 [1954], p. 3.
- Bowen/Imhof 2008 , p. 345-346 en passim.

Bron: <https://rkd.nl/nl/artists/356780>

Voor luxe afgezette kaarten huurde Plantijn ten minst twaalf verschillende kaartafzetter in die niet alleen uit Antwerpen kwamen maar ook uit Mechelen Brugge of Rouaan. De drie belangrijkste daarvan waren Abraham Ortelius, Pieter Draexks en een vrouw, Myncken Lieftrincks (1540 – 1594). Alle drie kleurden afzonderlijk honderden kaarten voor Plantijn.

... De overige vijf kaartafzetter waren vrouwen! Daarvan was Myncken Lieftrinck naast afzetter ook klant, leverancier en concurrent van Plantijn, want zij stond aan het hoofd van een grote Antwerpse boek en prenthandel. Haar echtgenoot, dochter en schoonzoon werden ook ingezet bij het kleuren van atlanten en stedenboeken.

... Een andere kaartafzetter van Plantijn Myncken Lieftrincks ving voor het afzetten van de grote Mercator-wereldkaart op dubbel folioblad tussen de f 1,80 en f 2,25. [Anderen mensen vingden minder.]

Bron: ‘Kaart- en konstafzetter’ van Amsterdam 1600-1710. Kleuren in de marge van ‘culturele industrie’? Masterscriptie nieuwe geschiedenis, Jan Tervoort. Op internet te lezen. Bevat veel achtergrondinformatie over het werk van deze mensen.

Cornelis Johannesz Lieftrinck (ca 1581 – na 1652)

Cornelis Johannesz.Lieftrinck, schilder, tekenaar.

Geboren: Leiden 1574/1583, ca. 1581 te Leiden (Wurfbain); na 1574.

Overleden: 1652/1672, na 1652 overleden (Wurfbain).

Familierelaties: zoon van Hans Lieftrinck II.

Werkzame periode: 1604 – 163, vermeld als meesterschilder van 1604 tot 1632 (Wurfbain).

Werkzaam in: Leiden 1604 – 1626, Rijnsburg 1626 – 1635, vermeld als baljuw van Rijnsburg in 1627 (Wurfbain), Boskoop 1635.

Onderwerpen: marine (als genre), strandgezicht, landschap (als genre), architectuur (genre).

Literatuur:

- Thieme/Becker 1907-1950 , vol. 23 (1929), p. 206.
- Waller 1938/1974 , p. 201.
- Hollstein et al. 1949-2010 , vol. 11 [1954], p. 1.
- Witt Checklist 1978.

- Van der Willigen/Kinkelder (typescript 1993/1998) (als Cornelis (II) Lieftrinck).
- Briels 1997 , p. ?
- W.I.C. Rammelman Elsevier, 'Hans Lieftrinck, de Schilder', De Nederlandsche Spectator 1875, p. 157.
- M.L. Wurfbaun, in: tentoonstellingscat. Geschildert tot leyden anno 1626, Leiden (Lakenhal) 1976-1977, p. 90-91 en p. 115.
- K.J. Hellerstedt en D.G. Wilkins, The Illustrated Bartsch 53. Netherlandish School: Pre-Rembrandt etchers, New York 1985, p. 221-230.
- M. Russell, 'Paintings of coastal scenes by Hans and Cornelis Lieftrinck of Leiden', The Burlington Magazine 134 (1992), p. 175-178.

Bron: <https://rkd.nl/nl/artists/49949>

Inventaris van het archief van de Ridderschap en Edelen van Holland en West-Friesland, 1572-1795.

Pagina 120. Ridderschap Holland 3.01.06

Nummer 1116. Akte waarbij Diderick van der Does, baljuw en schout te Rijnsburg en Boskoop, en Cornelis Lieftrinck overeenkomen dat de laatstgenoemde als substituut-baljuw en schout van Rijnsburg zal fungeren, 15 juli 1626; met als bijlagen de rekeningen van voornoemde personen over 1627 en 1630, [1627 en 1630].

Nummer 1276. Rekeningen van Cornelis Lieftrinck, substituut-baljuw en schout van Rijnsburg, voor de raad en rentmeester-generaal van de abdij van Rijnsburg, [1627], 1630-1632; met bijlagen, 1630-1631. 10 stukken.

Nummer 1308. Rekest van Cornelis Lieftrinck, substituut-baljuw en schout te Rijnsburg, aan de Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en West-Friesland om hem cas van reformatie te willen verlenen in het tegen Nicolaes van Lodestein wegens weigering van betaling van de dertigste penning voor de schepenen van Leiden aangespannen proces, 1627; met gunstig appointement, 7 oktober 1627 1 stuk.

Nummer 1309. Rekest van Cornelis Lieftrinck, substituut-baljuw en schout te Rijnsburg, aan de Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en West-Friesland om hem cas van reformatie te willen verlenen in het tegen Anthonis Joriss. Leckervet en Hendrick van Tweenhuijsen wegens weigering van betaling van de veertigste penning voor de schepenen van Leiden aangespannen processen, 1629; met gunstig appointementen, 28 augustus en 1 september 1629, met een bijlage 7 juli 1629.

Bovengenoemde Anthonis Joriss. Leckervet lijkt een soort schuilnaam te gebruiken, want Leckervet komt geheel niet als familienaam voor. Heel misschien is hier sprake van: Anthonis Joris Focker?

Werk van Hans' zoon Cornelis: <http://www.lakenhal.nl/nl/collectie/s-3533> Boerenkermis, Cornelis Lieftrinck.

Mr. Cornelis Lieftrinck, misschien kleinzoon, althans bloedverwant van Hans Lieftrinck, wordt onder de schilders van Leiden gebracht. Hij woonde er in 1622, toen hij als wachtmeester-luitenant, met een deel der schutterij uittrok, om, tijdens het beleg van Bergen-op-Zoom, de stad Grave te gaan bezetten.

Er bestaan naar zijne teekening en gravure, drie plaatjes van dezen togt, langw. 4o.

Zie Orlers, Beschr. van Leiden, 1641. bl. 380; Kramm, Lev. en Werk. der Holl. en Vl. Kunst-Sch. D. IV. bl. 980, en particul. berigten.

Bron: <http://resources.huygens.knaw.nl/retroboeken/vdaa>

Nicolaes/Claes Lieftrinck (leeft rond 1600)

Goudse(?) kunstenaars [overgenomen teksten uit slecht gedigitaliseerd boek]

Pag. 282. Klaes Lieftrinck, kaertmaecker , a tot en met s.

Pag. 286. Dan volgen Schilders van Sinte Lucas (zonder jaartal of iets.) [waarschijnlijk rond 1600, onder andere:] CLAES LIJFRINCK en Claes Lieftrinck, a.

Bron:

https://archive.org/stream/archiefvoornede04obregoog/archiefvoornede04obregoog_djvu.txt

Op Google staan meerdere foto's. Zie zoekterm 'Lieftrinck' voor schilderijen en dergelijke van musea en veilinghuizen.

Graag besluit ik met een raadselachtige aantekening die hopelijk prikkelt tot het doen van nader onderzoek:

"Een huis op de Nieuwe Rijn van "enige personen te Utrecht" in 1576 [verhuurd] aan Coman Claes Liefrink." Uit LJ 1956: geconfiscerde bezittingen van Leidse glippers.